11.4.2018

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle

Tulevaisuusvaliokunnan selvityshankkeet 2015 – 2019 (O 20/2015): Palvelualojen nykytila ja tulevaisuuden näkymät sekä palveluvienti

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry lausuu otsikkoasiasta seuraavan. MaRa keskittyy lausunnossaan matkailu- ja ravintolatoimialoihin.

Matkailu- ja ravintola-alan nykytila

1. Palvelualojen merkitys Suomen kansantaloudessa on kasvanut merkittävästi (liitteet 1 ja 2).
2. Ulkomaalaisten matkailu Suomessa on parasta vientiä. Hotelli- ja ravintola-alan arvonlisäyksestä jää Suomeen 82 prosenttia, kun sitä jää teollisuusviennissä 58 prosenttia (liite 3). Matkailuala on myös ainoa vientiala, josta valtiolle kertyy arvonlisäverotuloa.
3. Matkailu- ja ravintola-ala on erittäin tiukassa kansainvälisessä kilpailussa yhtäältä siinä, että suomalaiset valitsisivat yhä useammin kotimaan matkakohteen ulkomaan sijaan ja toisaalta siinä, että yhä useammat ulkomaalaiset valitsisivat Suomen matkakohteeksi. Kotimaan matkailu on kehittynyt heikosti (liite 4). Suomalaiset ovat Eurostatin mukaan EU:n ahkerimpia ulkomaan matkailijoita.
4. Suomi ja suomalainen matkailu- ja ravintola-ala ovat saaneet paljon kansainvälistä tunnustusta viime vuosina (liite 5).
5. Matkailu- ja ravintola-alan hintakilpailukyky on heikko, mikä aiheutuu muun muassa raskaasta verotuksesta ja suurista henkilöstökuluista suhteessa liikevaihtoon (liite 6, esimerkkinä oluen verotus). Alkoholin kulutus ravintoloissa on romahtanut (liite 7). Heikko hintakilpailukyky näkyy erityisesti siinä, että suomalaiset valitsevat kotimaan matkailun sijaan yhä useammin ulkomaan halvan matkailukohteen. Matkustustaseemme on 2,3 miljardia alijäämäinen (liite 8).
6. Matkailu- ja ravintola-alan yritysten kanssa kilpailemaan on tullut uusia alusta- ja välitystalouden toimijoita, jotka katsovat olevansa toimialan lainsäädännön ja verotuksen ulkopuolella, mikä vääristää kilpailua. Kun nämä yritykset vievät liiketoimintaa perinteisiltä matkailu- ja ravintola-alan yrityksiltä, myös valtion verotulot vähentyvät. Samalla työtä siirtyy pois työehtosopimusten piiristä.
7. Suomen lipun alla olevat 13 matkustaja-alusta saavat valtiolta Tampereen yliopiston selvityksen mukaan tukea noin 250 miljoonaa euroa vuodessa. Yliopiston tuoreen tutkimuksen mukaan jos maissa toimivat matkailu- ja ravintola-alan yritykset saisivat samansuuruisen tuen, sen tulovaikutus olisi 370 – 420 miljoonaa euroa vuodessa ja se loisi 2 400 – 2 700 henkilötyövuotta.

8. Matkailu- ja ravintola-ala on kasvanut, mutta kasvu ei ole tuonut kannattavuuden merkittävää paranemista (liite 9). Toimiala on EU:n toiseksi heikoimmin kannattava Slovakian jälkeen (liite 10).
9. Toimialan yritysten heikko kannattavuus on toimialan suurin ongelma, joka johtaa muun muassa huonoon investointi- ja palkanmaksukykyyn.
10. Matkailutoimiala on sesonkiluonteinen. Toimialan yritykset panostavat ympärivuotiseen matkailuun.
11. Ammattitaitoisen työvoiman saanti on vaikeaa siitä huolimatta, että esimerkiksi Uudellamaalla on tuhansia toimialan työntekijöitä työttöminä ja avoimia työpaikkoja on paljon.
12. Saavutettavuus on matkailun kasvun elinehto. Suomi häviää Norjalle, Tanskalle ja Ruotsille siinä, että muualta Euroopasta Suomeen ei pääse autolla ilman lauttayhteyttä. Sen vuoksi toimivat lentoyhteydet kaikkialle Suomeen ovat välttämättömät. Rautatieverkoston kehittäminen on tärkeää. Helsingin ratapiha muodostaa pullonkaulan kasvulle. Erityisesti kotimaan matkailun kasvua ovat uhkaamassa autoilua koskevat uudet verot ja maksut. Esimerkiksi Lapin kotimaisista matkailijoista 90 prosenttia matkustaa autolla.
13. Suomen valtio käyttää liian vähän matkailumarkkinointiin ulkomailla ottaen huomioon valtion matkailusta saamat tulot.

Matkailu- ja ravintola-alan kasvunäkymät sekä sen edellytykset

1. Palvelualojen merkitys kansantalouden kaikilla sektoreilla tulee kasvamaan entisestään. Matkailu- ja ravintola-alan kasvunäkymät ovat erinomaiset.
2. Matkailu ulkomailta Suomeen tulee kasvamaan. Kotimaan matkailun kehitys jatkunee heikkona, koska Suomi on merkittävästi kalliimpi kuin suomalaisten suosikkikohteet (muun muassa Baltian maat, Espanja, Italia, Turkki, Kreikka ja Thaimaa) ulkomailla. Matkailuun liittyvät huvi- ja liikuntapalvelut (esimerkiksi huvi-, teema- ja seikkailupuistot, safarit ja muut luontopalvelut) kasvavat.
3. Ravintolaruokailu jatkaa kasvuaan, mutta alkoholin anniskelu ravintoloissa vähenee edelleen heikon hintakilpailukyvyn vuoksi.
4. Matkailualan yritysten kustannuksia olisi vähennettävä ja lainsäädäntöä karsittava, jotta yritysten kannattavuus paranisi.
5. Kohtaanto- ja kannustinloukkuongelmat olisi ratkaistava, jotta toimiala saisi ammattitaitoista työvoimaa. Muiden kustannusten vähentämisellä on luotava tilaa palkkatason nostamiselle tulevaisuudessa. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuudesta uhkaa tulla kasvun este.
6. Kilpailuneutraliteetti olisi turvattava. Uusiin alusta- ja välitystalouden ammattimaisesti toimiviin olisi sovellettava samaa lainsäädäntöä ja verotusta kuin muihin alalla toimiviin yrityksiin. Kysymys on myös valtion verotulojen kannalta isosta asiasta, kuten Verohallituksen tuore pääjohtaja on esittänyt.
7. Kilpailua vääristäviä matkustaja-alusten tukia olisi leikattava. Valtio tukee matkustamista pois Suomesta.

8. Suomen saavutettavuus lentämällä olisi turvattava. Uudet matkan pituuteen perustuvat verot olisivat kotimaan matkailun kannalta erittäin kielteisiä.
9. Suomen tunnettuutta ulkomailla olisi edelleen lisättävä. Visit Finlandin perusrahoitus tulisi nostaa tasolle 20 miljoonaa euroa vuodessa. Se tulisi valtiolle moninkertaisesti takaisin verotuloina.

Matkailu- ja ravintola-alan yritysten tärkein kysymys on kannattavuuden parantaminen. Siinä eduskunnalla on keskeinen asema, koska suuri osa kustannuksista perustuu veroihin ja muuhun lainsäädäntöön. Kannattavuuden parantaminen luo työpaikkoja, helpottaa työvoimapulaa ja lisää investointeja.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Timo Lappi
toimitusjohtaja

Liitteet 1-10

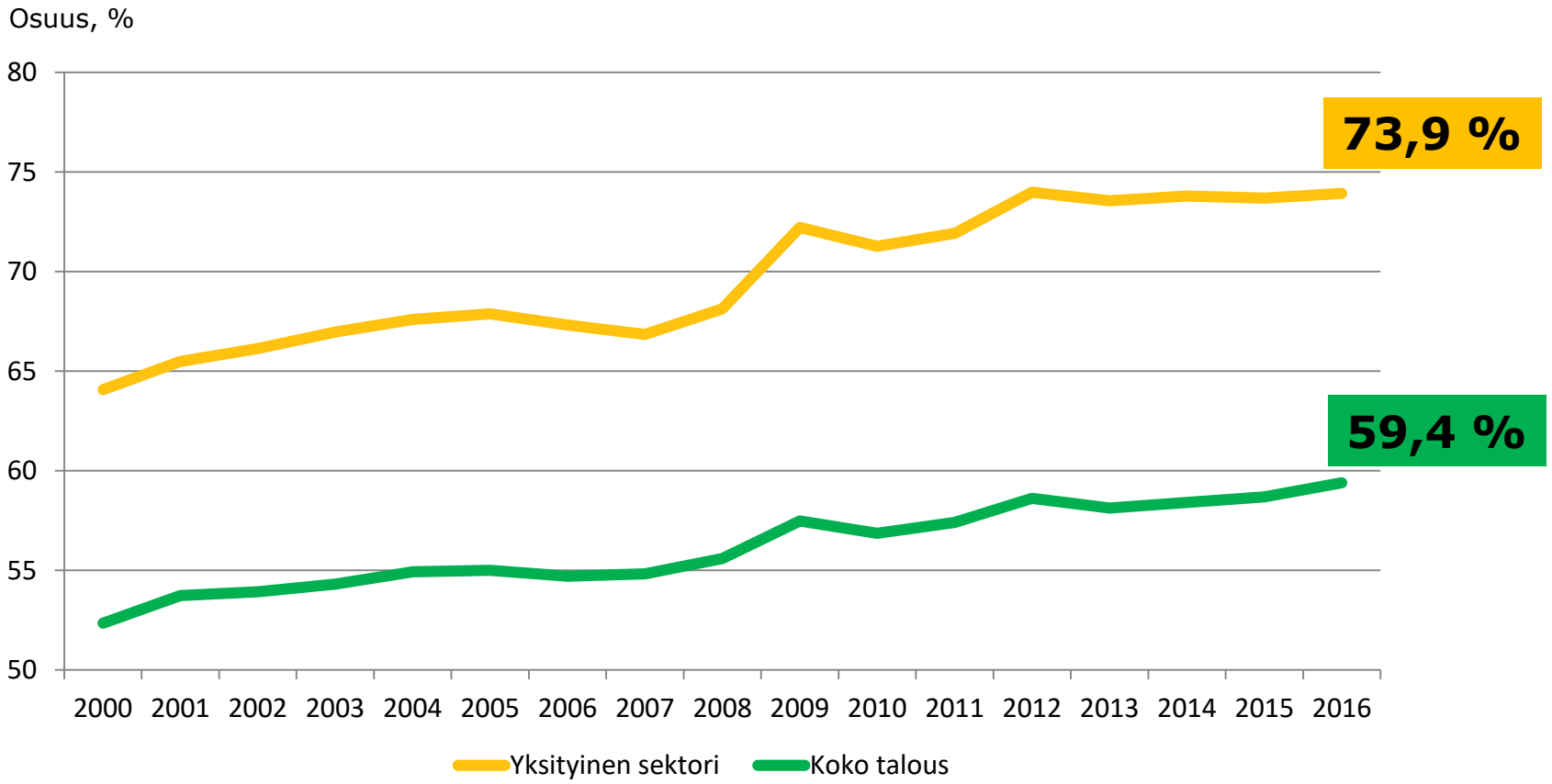
Liitteet 1-10 kirjalliseen lausuntoon

Palvelualojen nykytila ja tulevaisuuden näkymät sekä palveluvienti

11.4.2018 Timo Lappi

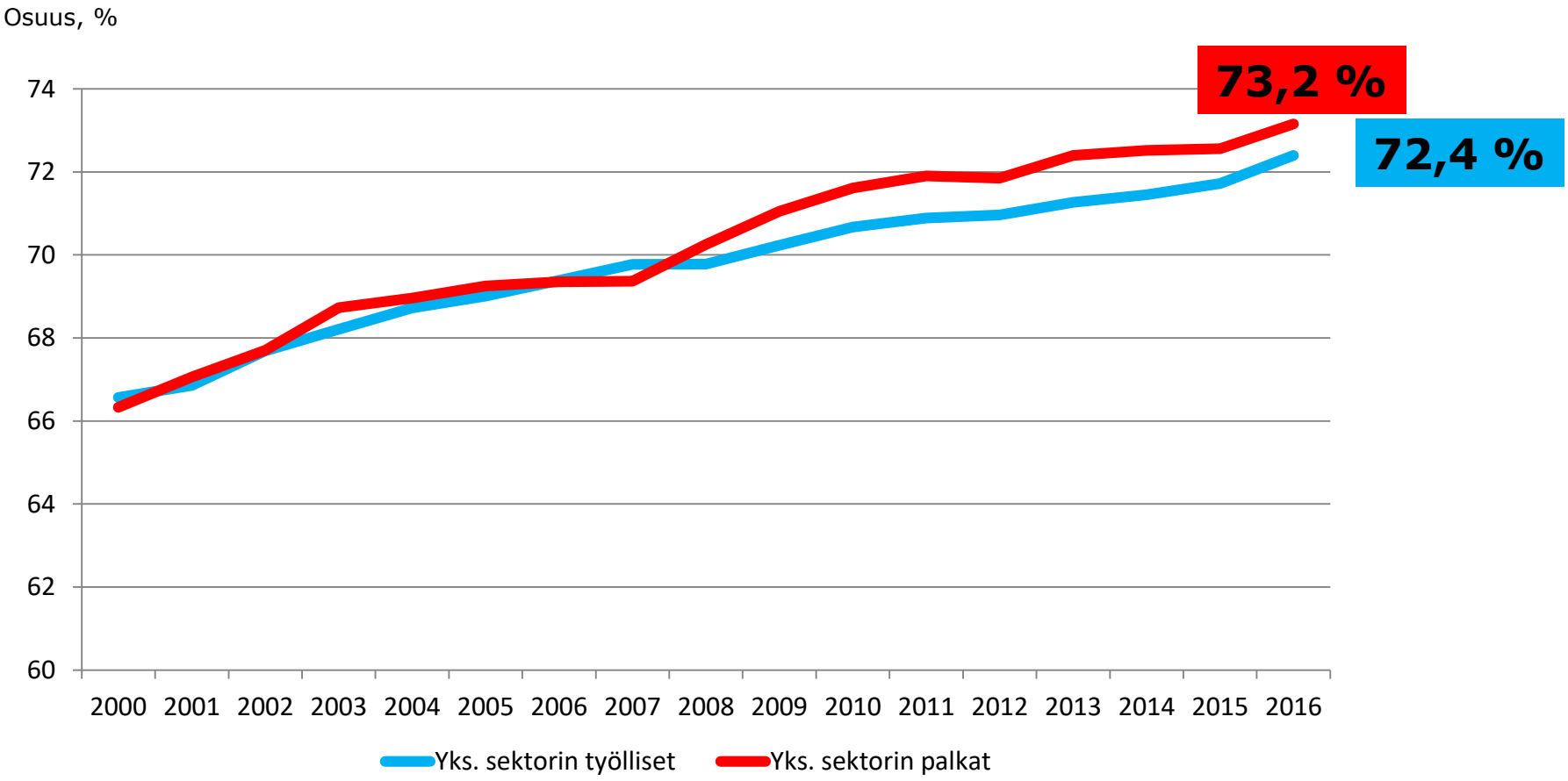
Kotimarkkinat muodostavat noin 60 prosenttia bruttokansantuotteesta

yksityisen sektorin arvonlisäyksestä 74 prosenttia tulee kotimarkkinoilta

Lähde: Tilastokeskus: kansantalouden tilinpito

Yksityisen sektorin työpaikoista ja palkoista yli 70 prosenttia peräisin kotimarkkinoilta

Lähde: Tilastokeskus: kansantalouden tilinpito

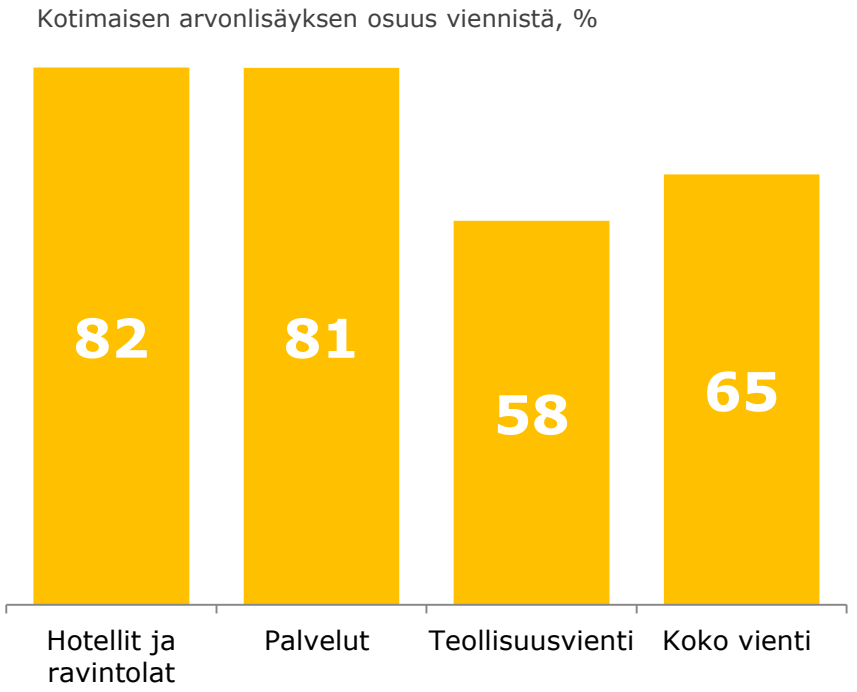
Matkailuvienti:

Kotimaisuus kohdallaan

matkailuviennin arvonlisäyksestä 82 prosenttia syntyy Suomessa

Matkailun arvonlisäys syntyy lähes kokonaan kotimaisin käsin.

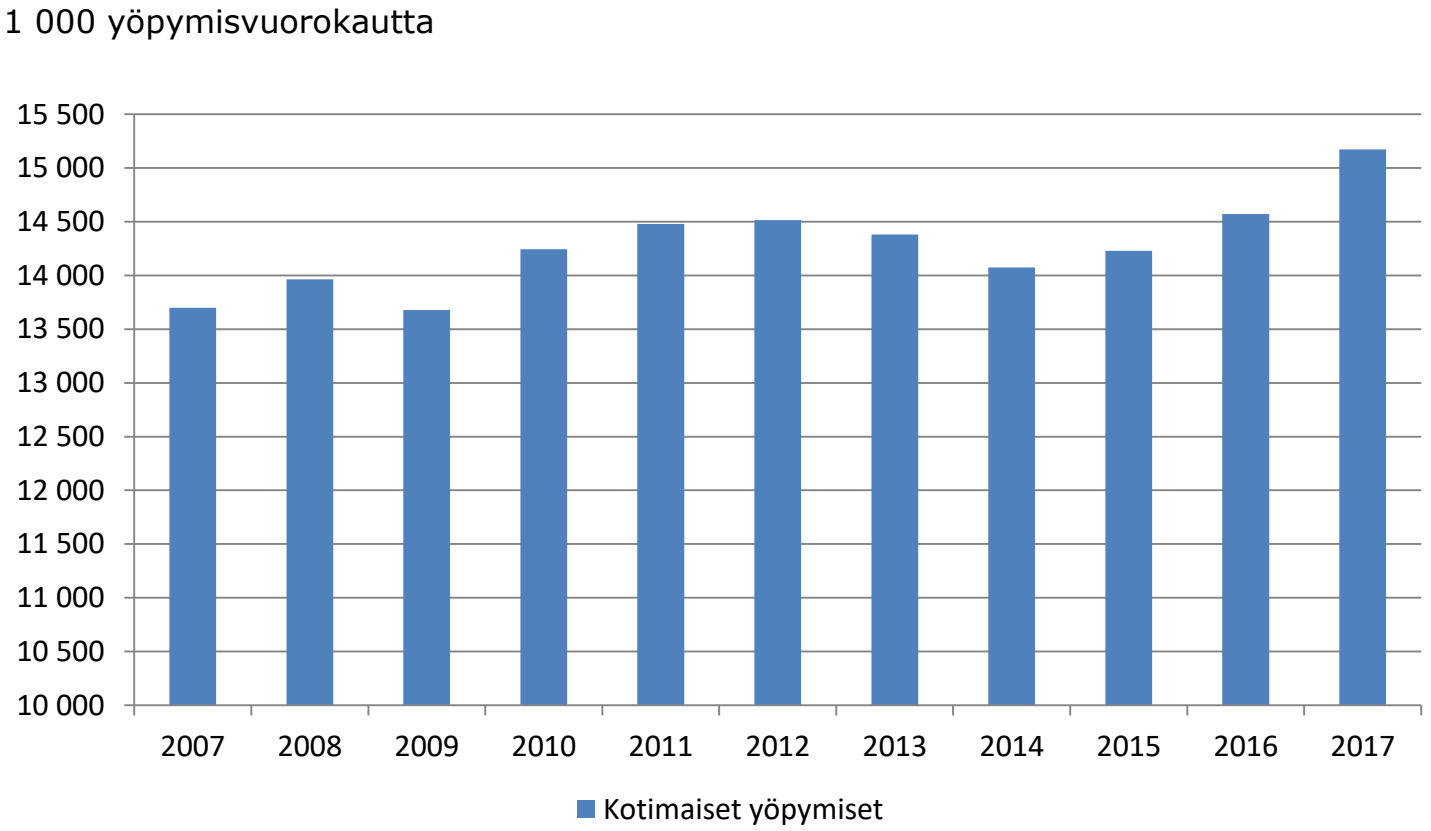
Matkailuviennistä maksetaan myös arvonlisävero Suomeen

Lähde: OECD

Suomalaisten kotimaan yöpymiset 2007-2017*

Vuonna 2017 kaikissa majoitusliikkeissä 15,2 miljoonaa yöpymisvuorokautta (+4,1 %)

Muutos:
2007-2017 +10,8 %

Lähde: Tilastokeskus

*Tilastokeskus tarkisti (lisäsi) majoitustilaston kohdejoukkoa (3/2018).
Tämän vuoksi vuoden 2017 yöpymismäärät kasvoivat aiemmista ennakkotiedoista.
Vuoden 2017 tiedot eivät siten ole täysin vertailukelpoisia aiempien vuosien kanssa.

MA·RA

Suomelle kansainvälistä menestystä

TCI Research & Hotrec, A European Survey on International Guests' expectations 5/2017

Ranking in Europe for
"***Hotels Overall Quality***"
TOP 3 Destinations
Sweden 250
Norway 246
Finland 234
Ranking in Europe for
"***Hotel Hospitality of Personnel***"
TOP 3 Destinations
Norway 281
Sweden 266
Finland 243

Ranking in Europe for
"***Local Food Diversity***"
TOP 3 Destinations
Turkey 176
Finland 171
Greece 160
Ranking in Europe for
"***Restaurant staff hospitality***"
TOP 3 Destinations
Finland 223
Cyprus 223
Ireland 205

Suomessa järjestettiin kaikista Pohjoismaista eniten kansainvälisiä kongresseja (651 järjestökongressia, 101 514 kongressivierasta) vuonna 2016 (Union of International Associations 6/2017)

Isojen eurooppalaisten kaupunkien (20 kaupunkia) liikenneindeksin mukaan Helsingissä kaupunkiliikkuminen on helpointa ja miellyttävintä (Politico 9/2017)

Finland is the safest place on the planet (International SOS, the 2018 Travel Risk Map, 11/2017)

Finland ranks in top 3 travel destinations for 2017 (Lonely Planet 10/2016)
1. Canada
2. Columbia
3. Finland

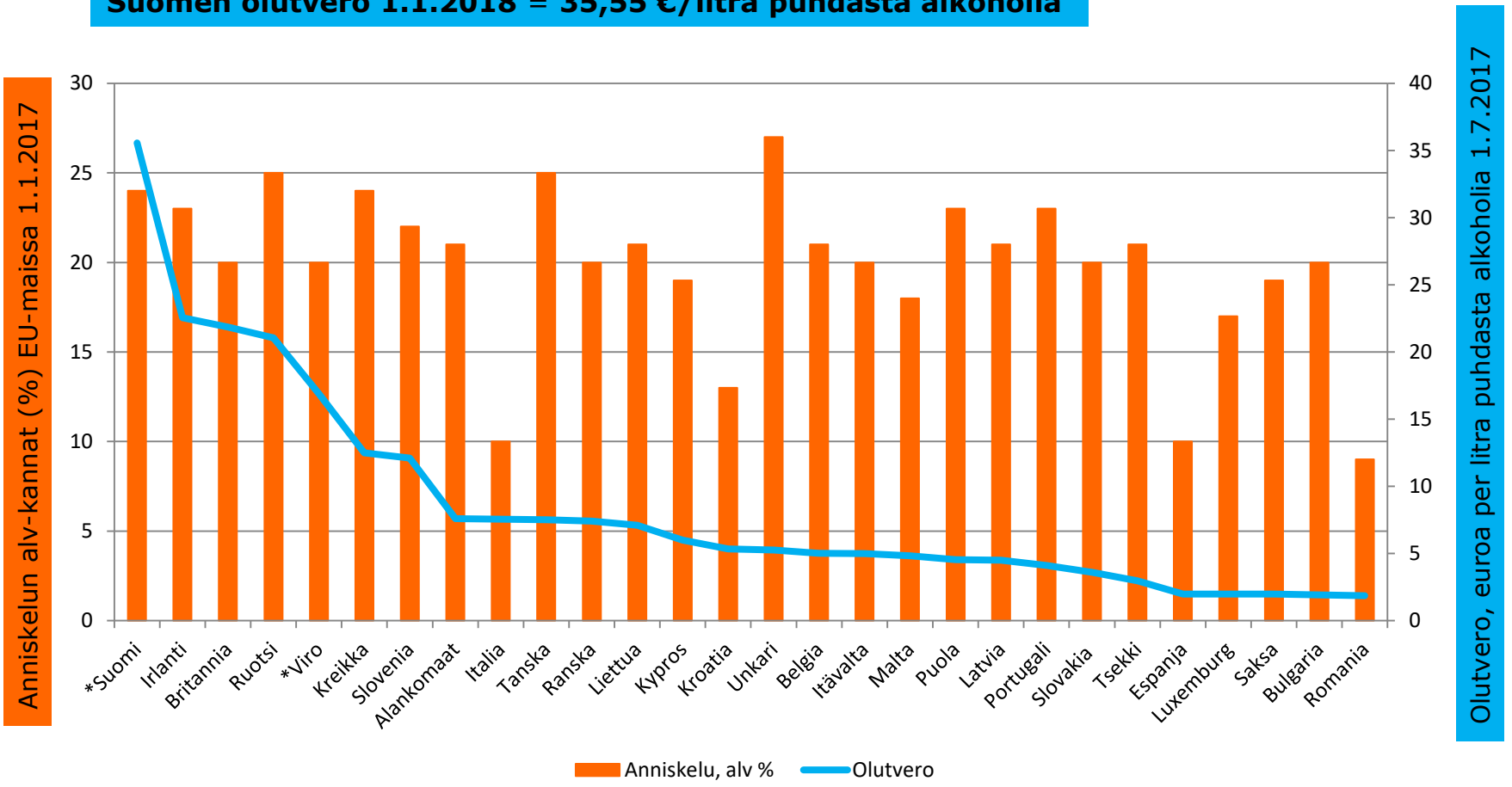
Maailman vieraanvaraisimmat kaupungit, N=100 (TravelBird 10/2017)
1. Singapore
2. Tukholma
3. Helsinki

MA·RA

Oluen alkoholijuomavero 1.7.2017 ja anniskelun arvonlisäverokannat EU-maissa 2017

Suomella on EU-maiden korkein olutvero ja neljänneksi korkein alv-kanta anniskelussa

Suomen olutvero 1.1.2018 = 35,55 €/litra puhdasta alkoholia

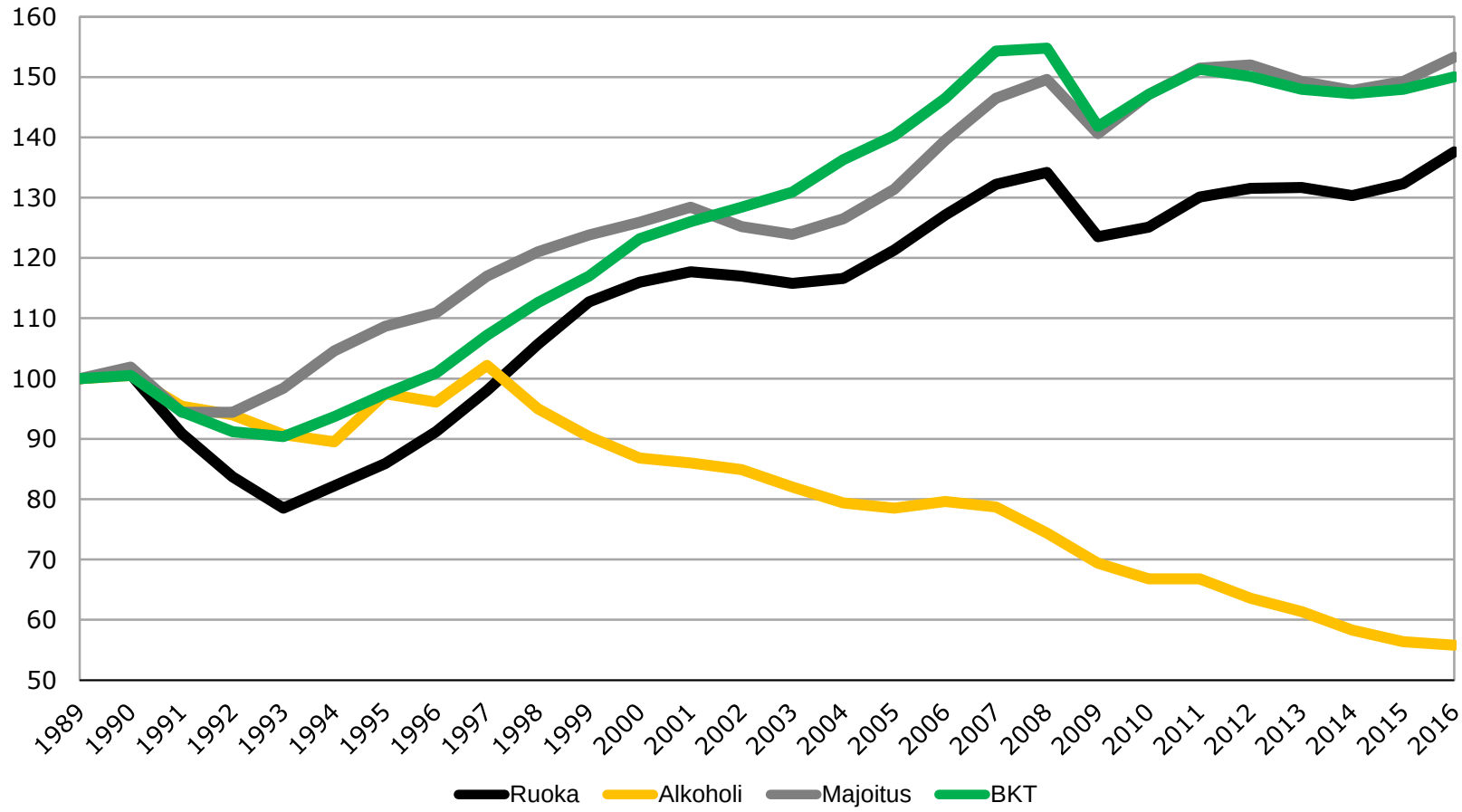
*Suomen olutvero 1.1.2018 ja *Viron olutvero 1.2.2018 alkaen

Lähde: European Commission, Excise Duty Tables and VAT rates 2017

MA·RA

Anniskelun kysyntä on lähes puolittunut vuoden 1989 tasosta

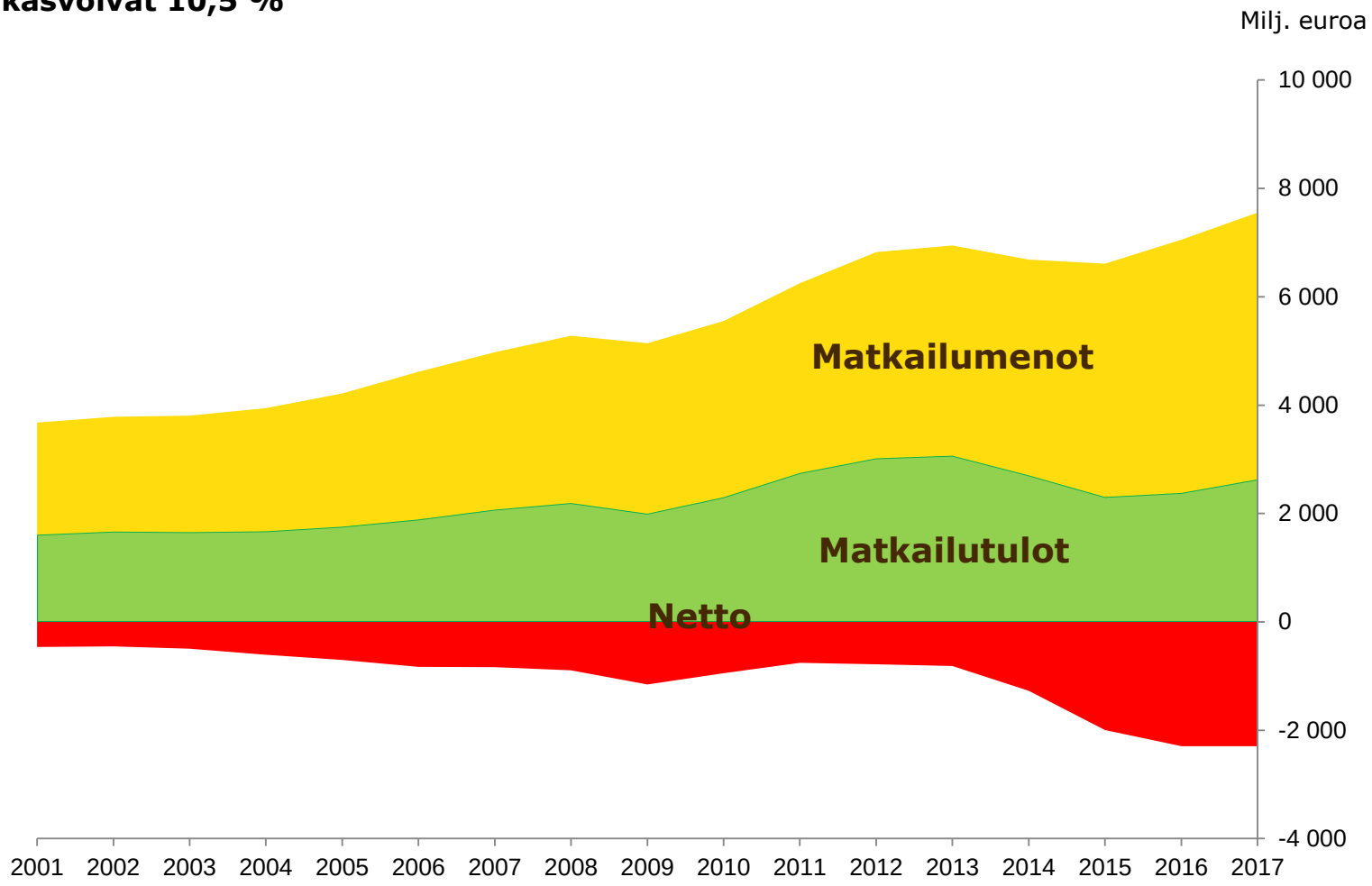
Indeksi 1989=100 ravintoloiden ja majoituksen kysyntä (myynnin määrä) ja BKT

Lähde: THL, Valvira, MaRa

Matkailutulo kasvaa ulkomaisten matkailijoiden myötä

Vuonna 2017 Suomen matkailutulot (2 629 milj. euroa) kasvoivat 10,5 %

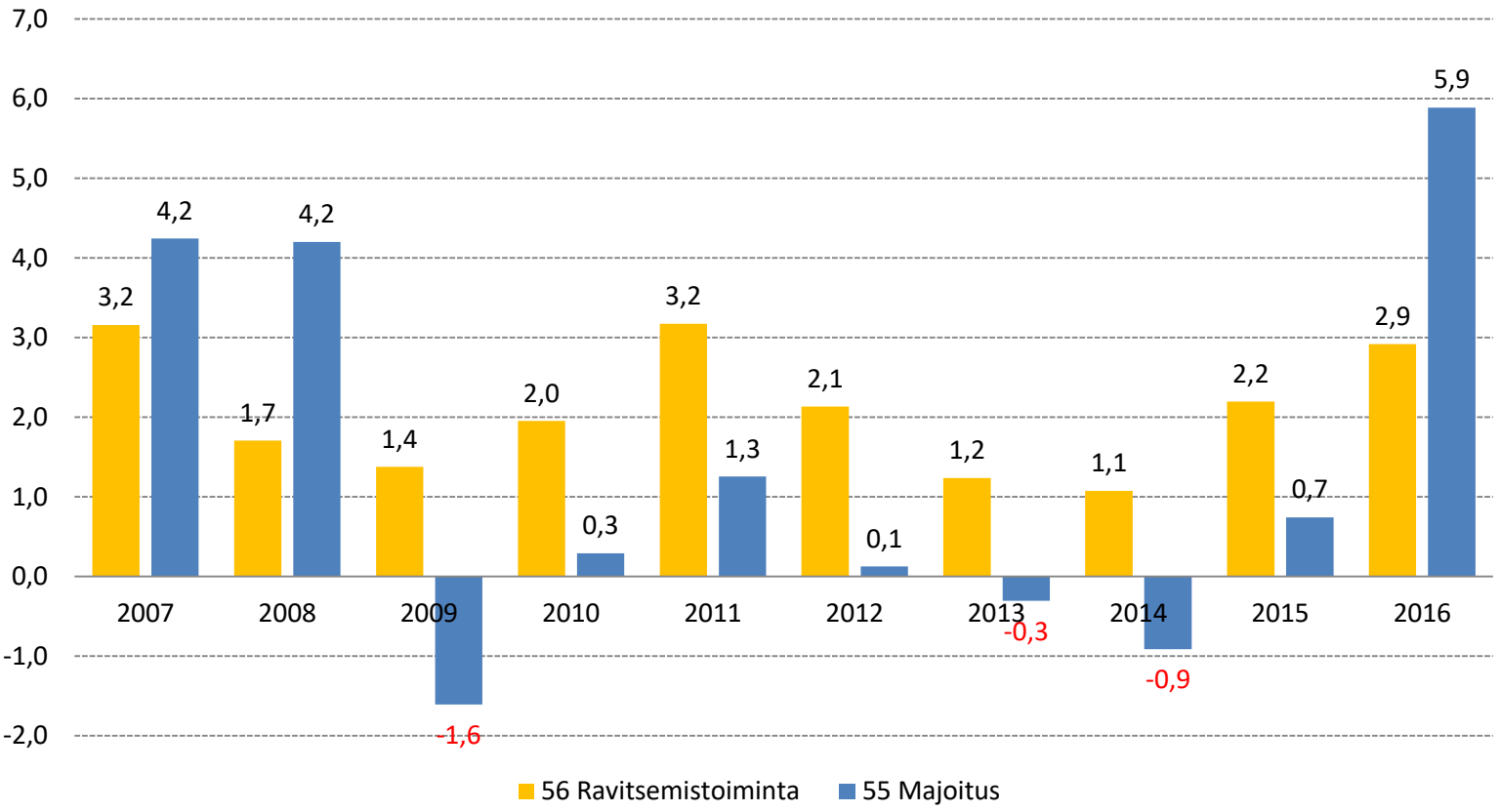

Lähde: Tilastokeskus

Kannattavuus:

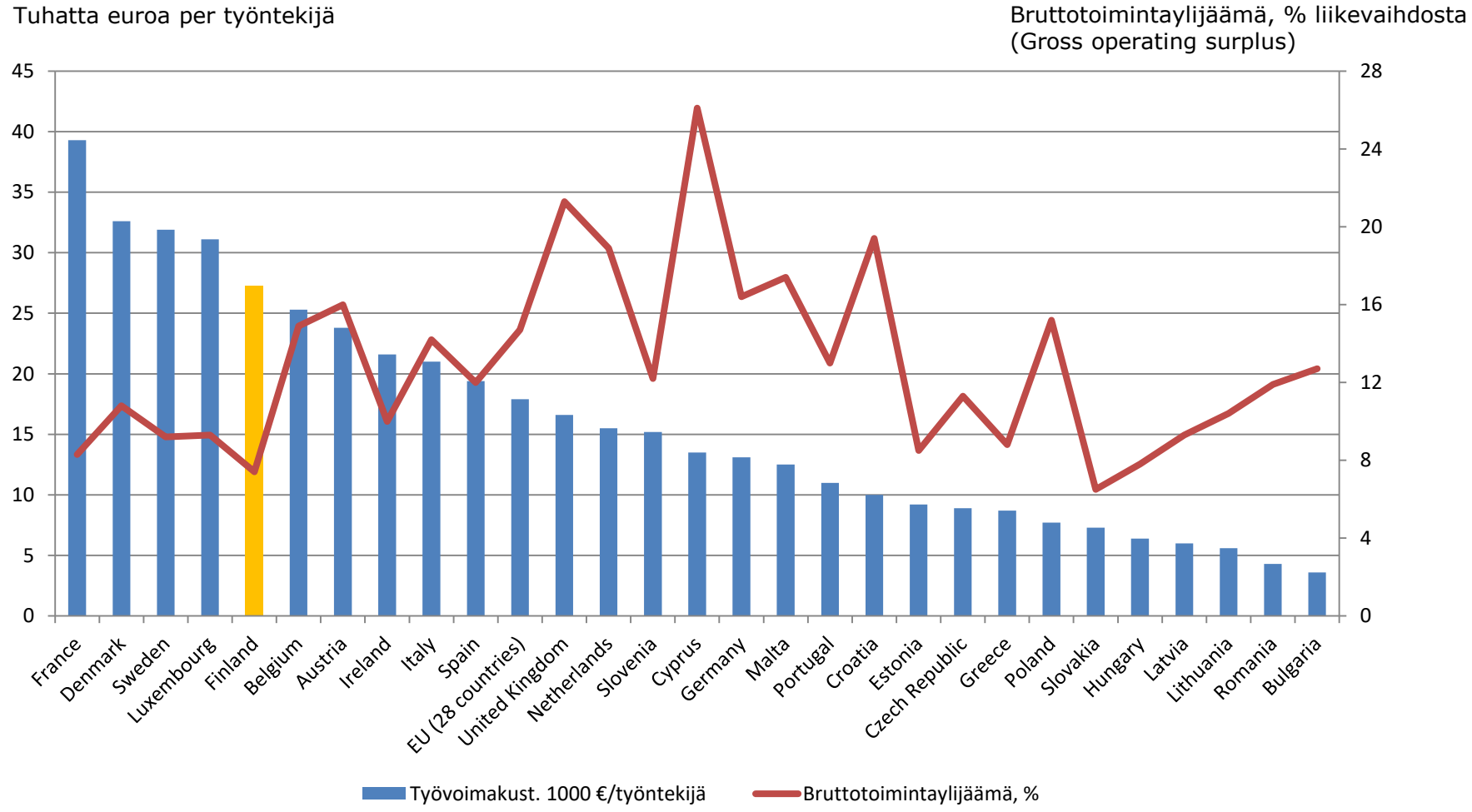
Liiketulos

Liiketulos, %-yks. liikevaihdosta

Lähde: Tilastokeskus 12/2017

Majoitus- ja ravintola-alan kannattavuus EU:ssa v. 2015: *bruttotoimintaylijäämä ja työvoimakustannukset (personnel costs)

*Bruttotoimintaylijäämä on Eurostatin käyttämä käyttökatteelle läheinen kannattavuuden mittari (value added minus personnel costs)
"Bruttotoimintaylijäämä vastaa melko läheisesti käyttökatetta "(Rantala, ETLA 1994)

Lähde: Eurostat 2017, accomodation and food service activities

MA·RA